

նական կազմութեան ընդհանուր գաղափարն ունի, այլ և հայ գաղափարները իրենց լեզուին սկսած է ընտանեանայ, շնորհիւ իրեն սեփական մեթոտին լեզուները դիտուածամբ ուսանելու: Կա արեւելեան տառնեակ լեզուներ կ'ընթերցուէ և կը հասկնայ, և անոնց օրինական գրքերուն ծագումը, բաղդատութիւնը և քննութիւնը կատարած է հմտական ոճով: Մեր ազգին մէջ այս մասնաճիւղով զբաղողներու համար գուցէ շահեկան ըլլան հետեւեալ իր հրատարակութիւնները. *Sui rapporti fra diritto romano e diritto musulmano, Հոգմ, 1913ին.* — *Su tre papiri giuridici Arabi, Նոտիոյի, 1916ին.* — *Gli studi dei diritti Orientali Mediterranei di fronte alla scienza del diritto ed alla politica coloniale, Հոգմ, 1916ին.*

Վերջին աշխատութիւնն երրորդ գլուխը ի մասնաւոր խիստ հետաքրքրական է, ամփոփելուն համար արեւելագէտներու օրինական ուսումնասիրութեանց արդի վիճակը և առանձին հատածներով կը խօսի, ա իսլաքեալ — ասորա — սուսերեան, — ք երբայական, — գ արեւելեան քրիստոնեայ (ասորի և պարսիկ, — դ յոյն, — և եգիպտական, — գ մահմեդական) իրաւագիտութեանց վրայ:

Ինչպէս զգալի է, հայ օրինագիտութիւնը ցարդ անմեղմանքի մնացած է ուսումնասիրութեան հարցի, և այժմ այդ պակասը լրացնելու համար է որ բազմապիսի զբաղմունքներուն մէջ չի վարանիր հայերէն ալ սորվելու: Անձանօթ չեն իրեն կրկնական չըլլանի մէկ քանի օրինագիրք, ինչպէս Միսիթար Գոյի գաղափարագիրք, Անիգքն (Անտիոքայ, սա, կայն) մեծանուն ուսուցիչը կը ցանայ հայ պատմութեան և մտտեւորաց մէջ հետքեր փնտռել հին օրէնքներուն, որոնց ծագումը, ըստ իր կարծեաց, բիւզանդա — հռոմէական է՝ քրիստոնեայ չըլլանի համար, իսկ բաբելական՝ հեթանոս կենսերի մէջ:

**

Ուպալտո Ֆալաթի՝ չորրորդ հայագէտը՝ երիտասարդ սպայ մ'է, զինուորած ներկայ պարագաներու մէջ և իր բազմակողմեան հմտութեան համար պարգանեան և բուժելն, պոհնմ, փոխք և այլ լեզուներու՝ գրաքննութեան բաժնին մէջ կը ծառայէ իր հայրենիքին: Մեծ խանդավառութեամբ է որ կը սորվի հայերէնը, ոչ այնքան ապագային պաշտօնական հանգամանքով մը անկախ Հայաստանի մէջ իր իտալիան ներկայացրեալու, որքան համակրութեամբ մը զէպի մեր լեզուն, զոր հնչուն և ներդաշնակ կը գտնայ, ինչպէս որ մենք ալ իր սրտասանութիւնը, երբ աւետարանէն բերանացի ուսած երկար պարբերութիւնները, և ի մասնաւոր իր նախընտրած «Այնպէս սիրեաց Աստուած դաշխարէ ևն» կտորը մեզ կը կրկնէ: Ընչման չափ մարտը է նաև հայ գեղագիրութիւնը, և ազգայիններէն չափեր պիտի նախանձին, և գուցէ պիտի չհաւատային թէ չարթու մէջ մի քանի անգամ իր հանգստեան ժամերէն զոհող Ֆալաթի սպային է այդ գիրը: Կա հետեւելով զարոցական մեթոտին, յետ ընթերցման և ուղղագրութեան փորձերու, պարբերութեան մը քերականական լուծումը կը կատարէ գրաւոր, այս պատճառաւ հայ քերականութիւնը ալ ևս իրեն համար գաղտնիք չունի չլուծմանը և լծողութեանց մէջ: Այս քան լեզուական պաշարով աւուրած առաջնորդուած նաև իր ուսուցչէն, Հ. Յովսէփ Վ. Մարգարեանէ, նա ձեռք զարկած և գրական թարգմանութիւններու, ինչպէս որ յետ գերմաներէնը սորվելու, Ռեսինի երկու գործերը՝ Minna di Barnhelm և Emilia Galotti իտալական ներդաշնակ լեզուի մը մէջ մեզ կարգաւ կու տայ, հանգերէ պատմական — քննական ներածութեամբ:

Հոգմ

Հ. Քերոն Ա. ՉԻՐԵԱՆ

Հ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

Ամերիկայի մէջ բազմատարած Հայերէնք լրագիրը, միշտ կը յարատեւէ 19 տարիէ ի վեր. օժտուած է՝ ըլլայ միշտ ընտիր խմբագրականով մը, պատեալով կայսութեան վրայի ծանօթալուրերով, հայ կենսերի և Ամերիկահայ կենսերի նորալուրերով, վիպասանական գլուխով մ'ը որ միշտ կը շարունակուի, եայլն, Ս էկ խօղով ընտիր օրագիր մ'է, բաժնեկիւն տարեկան 6 տ. Դիմել

Réd. «Haïrenik», 7 Bennet St., BOSTON MASS.